

GOSINZEANA

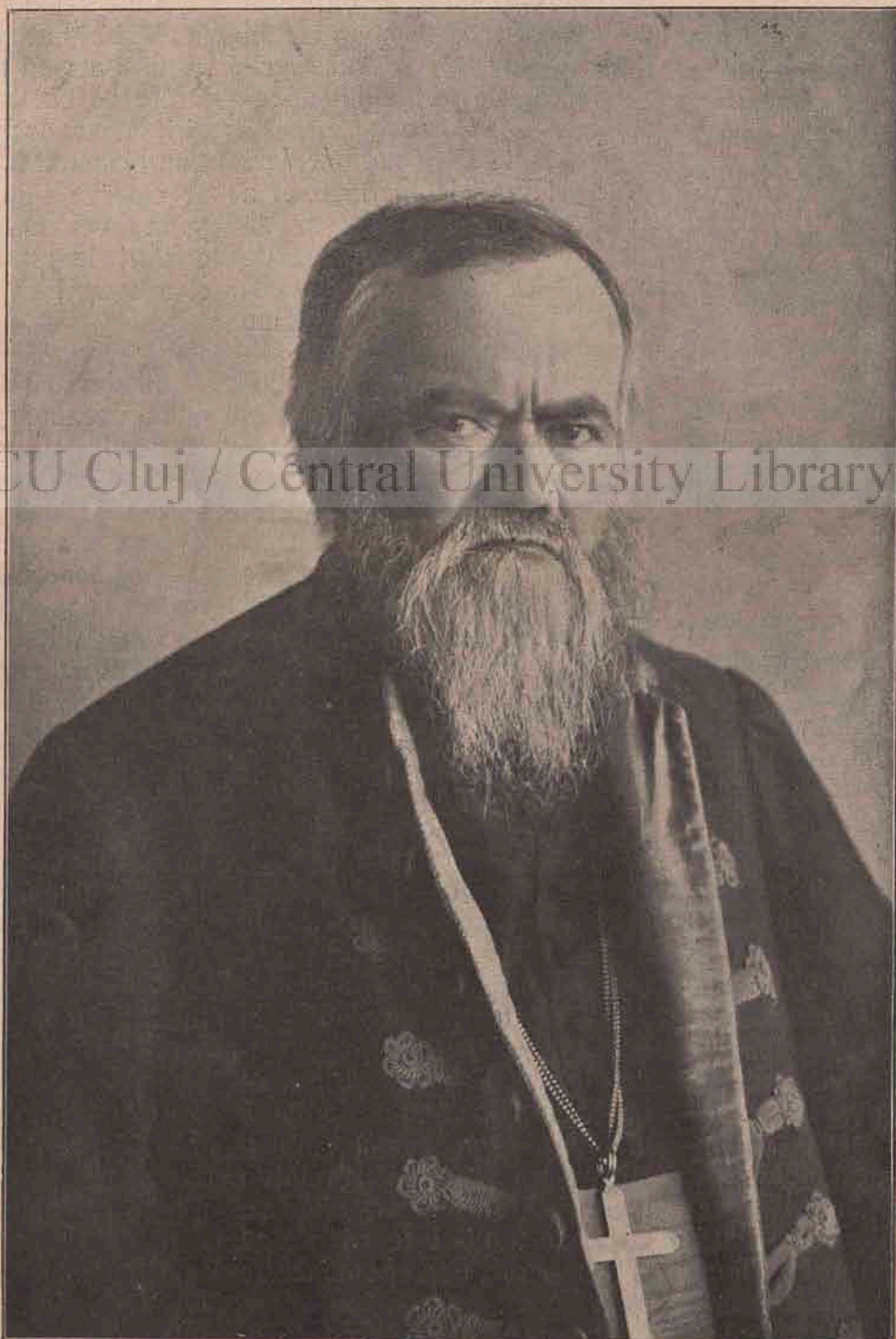
REVISTA ILUSTRATA SAPTAMÂNALA

REDACTOR: Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. - Nr. 28.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
România 30 lei. - America 3 dolari - Germania 15 M.

Orăștie, 19 Iulie n. 1914.

Academicianul Ioan Micu Moldovanu.

— Vezi articolul prim pe pagina proximă. —

TÓTH B. LA
KIR. ÜGYÉSSZ

Érkezett:

1914 JUL 18.

mell.

COLLEGIUMI KIR. ÜGYÉSSZ
KIR. ÜGYÉSSZ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IOAN MICU MOLDOVANU

Probabil eră mai potrivit, să punem în fruntea acestor rânduri titlul: *Moldovănuț*.

Așa l'am ajuns noi, încă în copilărie, pe acest venerabil bătrân, ce a trecut acum, în preajma Sânzienelor, pragul anului al optzeci-și-doilea.

Câți dintre noi — epigonii de azi — pot să se alinte cu nădejdea, să atingă această vârstă patriarhală?

Prea cred, că nimeni.

Generația de azi, cu toată netăgăduita muncă ce o desfășoară, e mai *grăbită*, mai... superficială — ierte-mi-se vorba — și se consumă mai repede, adese în agitări de prisos.

De aceea, bătrânii, cari par plămădiți din alt aluat, sunt și rămân în ochii noștri, totatătea exemplare ale altor vremi, când se muncea și se simția mai mult, fără reclama sfârșitoare a zilelor noastre.

* * *

Are Eminescu, în strălucita lui Satiră a treia, o caracterizare splendidă a lui Mircea cel mare: „Un bătrân atât de simplu, după vorbă, după port“.

Cuvintele aceste se potrivesc atât de bine și octogenarului din Blaj.

Cu înfățișarea lui mărunță și nepretențioasă, acest bătrân a muncit și a stăruit mai mult ca sute de „frunțași“, cu nume frumos-sunătoare, punându-și umărul la toate începuturile mișcărilor noastre mai de valoare. Căci, vai, mișcărilor noastre „mai de valoare“ abia îmbrățișează șase decenii și ceva.

Începând cu anul regenerării noastre naționale — 1848 — când octogenarul de azi eră cleric și a luat parte activă la aceste frământări istorice, el trece mai apoi, ca profesor la

liceul din Blaj, unde atâtea generații s'au succedat sub privirea lui de dascăl conștient și sever.

Prin câte prefaceri fericite nu a trecut neamul nostru — ales în cele două decenii ce au urmat — și istoriograful nepreocupat, analizând această epocă, va trebui să se oprească de multeori și la numele lui I. M. Moldovanu, pentru că scrișul lui, să fie pe deplin documentat.

În luptele necurmăte, pe tema ortografiei cipariene, el a avut rol de frunte și a știut să aleagă, la timp, neghina, de boabele de aur ale grâului curat. Ajunge, în scurtă vreme tovarășul de muncă a lui Cipariu; se împrietinește cu bogata bibliotecă a acestuia și cu hrisoavele prăfuite din arhive, cari povesteau de vremurile vechi, de suferință și umiliri... de arhieriei mari și glorioși, cari au trăit vieață de mucenici și erau gata să-și pună chiar vieața pentru legea și limba străbună.

Toată vieața lui pare a fi adumbrită de această dragoste pentru trecutul dureros și grăitor, de aceea figura lui ne apăsăreă uneori ca un anahronism, ca un vlădică bun și înțelept, ce s'a coborât dintr'o veche și blândă icoană, în vâlmășala materialistă a epigonilor de azi.

Tovarășii lui de muncă și gândire s'au răslețit unul câte unul; au dispărut, și octogenarul dela Blaj, — care a ținut întotdeauna pas cu schimbările vremilor — se simția tot mai singur și mai neînțeleș într'o lume cu totul nouă, unde se vorbește mult și se părădează și mai mult, dar se muncește prea de tot puțin.

El a păstrat, întotdeauna, în colțul buzelor, un zimbet de

îndoială și ironie fină, cu care urmărea multe din manifestările zilelor mai nouă. Cuvântul lui înțelept a răsunit cu atâtea prilejuri; dela chemarea pentru adunarea din Dumineca Tomii, până la adunarea memorabilă din Miercurea și până la cuvintele celui mai curat naționalism, când cu vizita din anul trecut a ministrului de culte la școlile din Blaj.

Câte taine nu stau închise în dărătul acestor ochi, ce privesc și azi cu vioiciune și hotărâre bărbătească! Câte gândiri, necunoscute de profani, s'au plămădit în cercul restrâns al câtorva intimi, cari — în partea cea mai mare — s'au coborât în groapă, ducând cu ei misterul!

* * *

În desfășurarea tot mai pripită a evenimentelor din urmă, bătrânul octogenar, sta îndărătnic, fără să se clatine, de izbiturile talazurilor, ce-l năpădeau de pretutindeni.

Asemenea unui stejar viguros, ce adăpostește atâtea vlăstare mai tinerele în preajmă-i, I. M. Moldovanu, cu vederile lui largi, cu inima lui nobilă, ne-a servit drept razim și ocrotitor, în atâtea zile de încercare.

În afară de îndrumările lui înțelepte, cine ar putea să enumere ajutoarele materiale, ce le-a împărțit, cu mână largă, atâtor sute și sute de tineri? Puțini se vor fi adresat acestui Mecenat generos, fără să se fi îndepărtat mângâiați. Și el, când le da parale, le spune: „vedeți, că banii ăștia să mi-i înapoiați, când veți putea. Eu nu am lipsă de ei, dar vor avea alții, tot băeți buni și harnici, de cari ar trebui să creștem cât mai mulți“.

Vorbind de maritimă acestui Croesus cu inimă de Samaritană îndurător, putem aminti

— în trecut — că întreaga lui avere va fi donată spre scopuri fundamentale, culturale.

Așa spun, ceice au avut prilejul să arunce ochii peste dispozițiile testamentare ale marinosului filantrop.

Nu ne îndoiim de adevărată această știri înălțătoare, dar dorim, ca ea să se realizeze, numai mai târziu.

Viața unui om de talia lui I. M. Moldovanu ne este neasămănat mai prețioasă — o pildă vie de muncă și îndărătnică statornicie — decât o fundațiune, fie aceea chiar de câteva sute de mii!

Petronius.

*

Vieța lui Ioan Micu Moldovanu.

Născut în Varfalău, aparținător scaunului Arieș, azi comitatul Turda-Arieș, în ziua de 13 Iunie v. 1833, din părinții Vasile Moldovan și Domnica Docea, și-a început studiile primare în locul său natal și le-a continuat în Blaj până în anul 1848, când a terminat retorica. La anul 1851 redeschizându-se gimnaziul din Blaj, după planul de învățământ al guvernului din Viena, a fost primit în clasa VI-a gimnazială. După terminarea gimnaziului din Blaj a fost trimis la cursul teologic dela universitatea din Budapesta. În Budapesta a stat numai pe cursul I., deoarece pe cursul al II-lea a fost trimis la universitatea din Viena, de unde însă din cauza unui morb de piept, a fost silit a se reîntoarce. După reînșănătoșare, încă în acelaș an, 1855, a continuat cursurile teologice în seminarul domestic din Blaj, terminând studiile în anul 1857. În acelaș an fu numit profesor de teologie și de religiune la gimnaz, dar în anul următor, la cererea proprie, fu transferat la gimnaz, unde a propus istoria și geografia, limba română, filosofia, geografia fizică și limba latină. În 1859 fu chirotonit întru preot celibe. În 8 Iulie 1879 fu ales canonic-teolog și propus îndată spre promovare la statul de

Arhiducele Francisc Ferdinand cu ocaziunea vizitei sale la Sinaia în 1910. La dreapta princesă Elisaveta, iar la stânga princesă Maria cu prințisorul Nicolae și princesă Maria, cea mică.

canonic-cancelar. În calitate de canonic a funcționat ani îndelungați, ca director al gimnaziului din Blaj. A dezvoltat și activitate literară însemnată; astfel a publicat: Acte sinodale ale bisericii române din Alba-Iulia și Făgăraș, tom. I. la anul 1869, tom. II. la anul 1872; Spicuri în istoria bisericească a Românilor, la anul 1873; mai multe manuale de școală.

Pentru activitatea aceasta „Asociațiunea” transilvană pentru literatura română și cultura poporului român, l-a ales prezident după moartea regretatului George Barițiu, iar la anul 1895 Academia română l'a ales între membri săi ordinari. Moldovanu a luat parte la toate mișcările naționale precum și în viața publică a comitatului Albei-inferioare, fiind membru în comisiunea administrativă.

După moartea f. mitropolit Vancea, în ședința capitulară din 4 August 1892 a fost ales vicar capitular, în care calitate a ocărmit arhidieceza până la instalarea mitropolitului Mihályi; întâmplată în anul 1895.

În sinodul electoral din anul 1893 a fost ales în locul al doilea între candidații la scaunul vacant de mitropolit.

Excelența Sa părintele mitropolit, în vederea multelor agende a administrației bisericești, i-a concretizat în timpul din urmă o însemnată parte a conducerii arhidiecezei, de care sarcină octogenarul viear, cu agerimea de spirit și vioiciunea cunoscută, care nu l'a părăsit nici la adânci bătrânețe, s'a achitat splendid. Morbul îndelungat însă, de care a suferit astă iarnă, l'a silit să cedeze aceste post de onoare forțelor mai tinere și a renunțat la el în zilele trecute, când a fost ales vicar dl canonic Dr. Victor Szmigelski.

Istoria bisericii gr.-cat. acum mai bine de o jumătate de secol este în mare parte strict legată de numele lui. Cu vastele sale cunoștințe, cu înflăcărata-i iubire de neam și de așezemintele noastre bisericești a fost întotdeauna în șirele prime, ca conducător, luptător și apărător al drepturilor noastre. În întreaga lui activitate publică n'a fost condus nici când nici de ambiții personale,

nici de mărire deșarte, ci modest și nepretențios în toate ale sale, a căutat întotdeauna binele public și prosperarea bisericii și a neamului. Ceeace se va releva însă mai mult în activitatea lui bogată de o viață îndelungată de om, este Blajul. Din concepția-i uriașă de bun român și înflăcărat patriot s'a născut Blajul de astăzi. Aproape nu avem instituție culturală aici, care să nu fie creațiunea părintelui prepozit. Întărirea

noastră economică de aici, care ne-a făcut pe un secol stăpân pe situație, a izvorit din inima caldă și spiritul prevăzător al lui Ioan Micu Moldovanu. Binefacerile și ajutoarele lui particulare, prin cari țântează să întărească elementul românesc din acest orașel, sunt îndeobște cunoscute, și meseriașii noștri doar nu au avut un protector mai puternic și un mai mare binefăcător, ca pe el.

părăsască obiditul popor, pe care-l îndrăgise. Nu voiă să părăsească lumea plină de feerie a pădurilor și-a piscurilor nalte, în cari nu numai izvoarele sunt limpezi, ci limpede e și sufletul oamenilor. Și a respins pe rând întreagă ceata mândră a prinților și-a tinerilor crai, ce veniseră s-o pețască, căci nu doriă să meargă pe alte meleaguri, despre cari auzise, că de oameni poftitori și cu sufletele negre sunt locuite. Mai știă ea apoi, că dacă se mărită, n-o să mai poată purta nici grija dragului ei popor, într-atâta cât ar dori...

Avea zina aceasta o găină albă, frumoasă. Pe capul ei strălucea coroană de aur și 'n fiecare zi ouă un ou de aur. Dacă se mărită vreo fetișcană dela poalele muntelui, zina îi da totdeauna miresii dar un ou de aur și acesta trebuia grijit, căci în el zăcea norocul întreg al noului cămin. Nici feciorul nu luă fata, până când aceasta nu arată oul de aur căpătat dela zină.

...Odată zina a căpătat un nou vecin. Într-o peșteră adâncă și întunecoasă de pe muntele din față s'a sălășluit diavolul, care a 'nceput să 'ndemne pe căi greșite poporul. Oamenii zi de zi se făceau tot mai zgârciți, și râvneau tot mai multe

Târgul de fete de pe Găina.

— Legenda Arieșului și a Crișului alb. —

Cu cinci clișee.

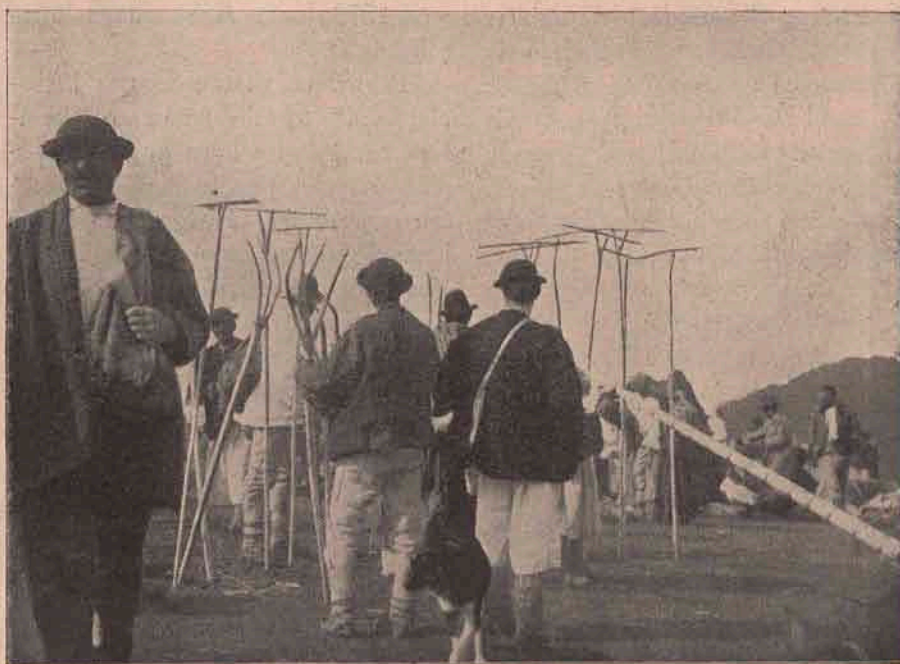
Muntele Găina, cu vârful lui de 1486 metri înalt, se 'ntinde în unghiul, pe care-l formează comitatele Arad, Hunedoara și Turda Arieș. De acest munte pitoresc poporul nostru leagă una dintre cele mai frumoase legende ale sale, explicându-și în legătură cu aceasta târgul de fete, pe care-l sârbează an de an. Vestitul târg azi, adevărat, a pierdut mult din strălucirea sa de odinioară, cu toate acestea însă păstrează încă multe din obiceiurile noastre vechi, dovedind, că datinele din strămoși rămase și credința veche a noastră, nu-i în stare, să ni-o surupe nici un fel de influință și nici o reformă. În duminica de după Sf. Petru și Pavel răsună și acum pădurile de miazăzi ale Bihorului de tulnicul tânguitor, amușind cu tremurările sale înfiorătoare cântecul păsărelelor din codru. Și, poate, — ca până acum aproape în fiecare an, — se vor risipi și de data aceasta norii grei deasupra vârfului legendar al Găinii, ca soarele voios și răsător să-l încunune cu razele sale strălucitoare.

*

...De mult, odată, pe vârful Găinii era un palat strălucitor, zidit pe patru stâlpi de aur, lăcaș fermecător al unei zine cu părul auriu și frumoasă, ruptă din soare. Frumusețea ei, numai de bunătate îi mai era întrecută, de bunătatea aceea,

pe care o revărsă asupra obiditului nostru popor dela poalele codrilor. Eșă adesea în mijlocul lui și el o iubea și-o stimă, iar ea, ocrotitoare, ne 'ncercă strămoșii cu daruri și mângăia pe bolnavi și pe cei oropsiți. Era fericire *pe-atunci* în toate colibecele noastre coperite cu stuhărie, și mulțumire fără de margini sălășluia în ele.

Prinți după prinți, și feciori de împărați, au venit la peșite la palatul zidit pe stâlpi de aur, căci vestea zinei, trecuse de marginile pământului, peste nouă țări și peste mări mulțime. Ci zina nu voiă să-și

Târgul de pe Găina: Vânzătorii de greble și furci.

Târgul de pe Găina: Fete vânzând tulnice.

daruri dela zână. Aceasta, văzând, că oamenii nu mai sunt aceiași, ca de mult, s'a mâniat foc, și într'o bună zi n-a mai deschis poarta castelului său și n'a mai coborît în vale, să știricească de nevoile mulțimii. Dar inima ei bună încă tot nu se împietrise și dacă se mărită vreo fată cuminte și bună și-i bătea la poartă, ca să-i ceară oul de aur, îi deschidea bucuros. Căci nici atunci, numai rar, se puteau mărită fetele fără de acest dar al ei. Din pricina aceasta apoi, încetul cu încetul tot mai multe fete băteau în poarta castelului, dar numai puține se întorceau cu darul aducător de fericire.

În primăvara anului viitor apoi s'a întâmplat minune mare!

Părinții unui flăcău nu s'au învoit odată cu capul, ca feciorul lor să iee de nevastă pe-o fată, căreia zina refuzase să-i dea oul de aur. Zadarnic a bătut fata în repeșite rânduri la poarta zinei, aceasta n'a voit să-i deschidă, fiindcă o vorbise de rău odată. Dragostea fetii a dus, la urma urmelor, pe flăcău pe calea ce rea. El s'a îmbrăcat împreună cu doi tovarăși ai săi, în haine de fete și s-au furișat astfel în castelul zinei. Portarul orb de-un ochiu, i-a lăsat înlăuntru, fără să bănuiască vreun rău. I-a făcut însă atenți, să umble încet, căci zina-și doarme somnul de după

masă. Nici flăcăilor nu le-a trebuit mai mult, decât atât. Au intrat în curtea palatului și au început să caște ochii la cele din jur. Ajungând înaintea cușcuriei, în care era găina de aur, s'au purtat și aci cu atâta naivitate și prefăcătorie, că aprodul, ce păzia găina vestită pe toată fața pământului, le-a deschis fără bănuială ușa, ca să le-o arate. În clipa aceasta însă doi dintre ei, au înhățat pe aprod, iar al treilea a pus mâna pe găină. Și au dat buzna din castel afară. Într'un colț pe prispă au băgat de seamă și un coș plin cu ouă de aur, l-au luat și pe acesta și pe- aici și pe

drumul, cu el cu tot. Au ieșit pe furiș pe poartă și ajungând dinaintea portarului orb de-un ochiu, au ascuns minunațiile furate. Când au trecut însă și peste podul cetății, găina a căraț odată și a tradat pe cei trei flăcăi. Văzând ei primejdia, au pornit-o la fugă și s-au pierdut în adâncul pădurii.

S'a trezit zina din somnul de după amiază, și, privind pe fereastră, a văzut numai decât, că aprodul e legat cot la cot. A nțeles primejdia și într'o clipită, cum ai face din ochi, o sută de călăreți au năvălit pe urma hoților. Ci flăcăilor li s'a pierdut urma prin tufișuri, și călăreții nu i-au mai putut urmări cu caii.

Dintre cei trei flăcăi, mirele a apucat în spre miez noapte, cu corfa cu ouă, dar, împiedecat de-o rădăcină, a căzut și ouăle toate s'au spart, iar gălbușul lor s'a scurs tot ...și de-aici e începutul Aieșului, care izvorește la acest loc, respective a aurului mult, ce se găsește în nisipul său.

Ceilați doi flăcăi, ca să scape de prigoana călăreților mai bine, au cărnit-o înspre miezăzi. Și au și scăpat. Noaptea, care i-a ajuns în drum, au petrecut-o în pădure, și găina au închis-o într-o crepătură de stâncă. Dimineața lângă găina scumpă, era și un ou de aur

Târgul de pe Găina: Șetre, în cari ospătează.

Târgul de pe Găina: Vanzători de bote și de haine.

Bucuria lor a fost fără margini, vânzând, că a ouat găina, dar n'a ținut mult, căci, voind unul, ca să ridice oul, gălbușul lui s'a scurs tot printre crepăturile stâncilor. Așa s'a întâmplat trei zile după olaltă, până când, de mânie, flăcăii au spart mai întâi coroana de aur de pe capul găinii, și-apoi au omorât-o și pe ea. Spre mirarea lor mare, sângele găinei eră alb, și acest sânge alb a văpsit apa Crișului și de aici e numele acestuia de Crișul alb... Cele trei gălbinișuri ale ouălor s'au prefăcut apoi în vâne de aur cu vremea și de-atunci e bogăția aurului prin ținuturile dintre Baia de Criș și Brad.

A pierit și zina după asta, și a pierit și palatul ei, de pe vârful muntelui Găina, dar înainte de-a pieri, a blăstămat întreg ținutul, ca fetele, ca marfa să se vândă și numai în târg să-și afle stăpân.

De-aici originea târgului de fete de pe muntele Găina.

*

Acu-s câțiva ani, am făcut o excursie și la muntele Găina, ca să văd vestitul târg de fete, cu obiceiurile lui pitorești. Cu o căruță țărănească am străbătut, până în satul, din care dimineața trebuia să urc pe picioare muntele Găina. Cărașul meu, un crișan cinstit și bun la suflet, mi-a spus legenda asta.

Noaptea trebuia s'o petrec în sat. Sub cerul liber, pe fân proaspăt mi-a fost așternutul și m-am adâncit multă vreme în nemărginita taină a cerului împodobit cu stele, ascultând povești dela gazda mea ospitală. În depărtarea apropiată vedeam conturile palide ale vârfului Găina, într-o culoare albastră închisă. Deasupra vârfului însuș, eră un petec de nor vinețiu. Cărașul, când a băgat de seamă nourașul, s'a apropiat domol de mine și-mi șopti în ureche, arătând spre vârful Găinei:

— Domnule! Uite zina, a venit la târgul de mâne. Și altă dată aveă obiceiul să vie...

Budapesta.

T. Schmidt.

Târgul de pe Găina: Scenă din târgul de fete.

Cetitul în palmă.

— Chiromanția. —

Mica publicitate, în uz astăzi la toate ziarele mari, dă o icoană interesantă a vieții omenești intime, prozaice. În rândurile mărunte, de un stil telegrafic, ale celeia, nu găsim numai imbieri de marfă, reclame și anunțuri, ci, în vremea din urmă tot mai des, căutări de prietinitii, oferte de căsătorie..., împrumuturi, cerșitorii chiar, protecții, și toate micile nevoi, de cari e robită mulțimea. Sub masca anonimatului se desfac mai ușor inimile oamenilor, și ai prilejul să vezi, zi de zi, cum se manifestă publice sentimente și dorinți, pe cari, altfel, în societate, ține fiecine să și-le acopere cu multă grijă. Mica publicitate e ca o trimbiță anonimă, care dă glas tuturor împrejurărilor, de cari se frământă publicul imens al marilor orașe. O oglindă grotească, dar nemincinoasă.

Răsfoiesc în clipe de plictiseală ultimele pagini ale ziarelor. Și sunt interesante acestea pagini, pentru o mulțime de lucruri.

Astăzi am în mână un ziar francez. Organ mare, vestit. Deci, unul dintre cele mai răspândite din lume. Un anunț, mă intrigă mai ales. Zece rânduri, în cari *Mme* cutare, *ghicitoare*, spune în cuvinte lapidare, că dânsa e în măsură să descopere oricui viitorul, dă amănunte din trecut asupra vieții, prezice, dă din cărți, cetește în palmă. Metod absolut vrednic de credință. Locuște în strada cutare, etagiul, odaia. Consultații între orele 8—9 seara.

După o clipă trec la alte anunțuri. Întâlnesc numele altei *ghicitoare*. Apoi încă una. Și iarăși alta. Va

se zică, la Paris, ghicitoarele sunt tot atât de dese, ca medicii de pildă. Îmi pare un paradox faptul acesta. Dar, ocupându-mă mai de aproape cu chestiunea, mă lămuresc deplin. De anunțuri de ale ghicitoarelor sunt pline și ziarele din București. Acelaș lucru îl întâlnim și la alte popoare, chiar la celea, despre cari știm, că stau pe-o înaltă treaptă a culturii. Englezii, Americanii, Nemții, își au și ei ghicitoarele lor. Adevărat, că la un renume mai mare s'au avântat vrăjitoarele moderne ale Parisului.

În toate vremurile a existat la popoare, mai mult sau mai puțin, tendința de a putea străbate necunoscutul. Religiile chiar, sunt o urmare naturală a acelei tendinți. Omul s'a străduit totdeauna să-și fixeze rostul în mijlocul creațiunii, o înapenetrabilă taină pentru crezul său mărginit. Vedem, că suntem împresurați de-un mare complex de lucruri peste puterile noastre și ne vin pe buze eternele întrebări: cine suntem? De unde venim? Unde mergem? Cu ce scop? La îndemnul cărei puteri?

Iată taina care a preocupat pe toți filozofii și pe toți creatorii de religii. S'au dat o mulțime de răspunsuri, mai mult sau mai puțin lămurite. Cel mai apropiat de adevăr, mai sublim, mai potrivit firei omenești l-a dat Hristos, fiul lui Dumnezeu. Altul nici nu putea să-l dea.

Dar oamenii, cel puțin o mare parte a lor, nu se mulțumesc cu lămuririle credinței, ci veșnic se doresc după ceva mai concret, mai apropiat de simțurile lor, adeseori exaltate. Omul e o ființă nerăbdătoare. El se întreabă zilnic: ce va fi mâne, mi-se va izbândi gândul cutare, cât voi trăi, cum voi trăi? Dar la întrebările acestea, într'un anumit înțeles de-o adorabilă naivitate, feminine mai ales la tot cazul, cine să răspundă? Filozofii nu răspund la poruncă, ori răspunsurile sunt prea încurcate pentru ori cine, iar preoții făgăduesc numai lucruri depărtate, cari privesc mai ales o altă lume. În cazul acesta se găesc dintre oameni unii, cari să cerce răspunsuri la întrebările de sus. Firește, cari să răspundă cam ceeace place sau ca asta, în

legătură cu individul curios. Dintre aceștia unii o fac din ordinara dorință de-a profita de navitatea publicului său, exploatându-l, iar alții din exaltație, ori sub greutatea întrebărilor cari îi apasă și-i chinuesc și pe ei. Aceștia sunt de bună credință.

În chipul acesta s'a dezvoltat cartea vrăjitoarelor și vrăjitorilor din toate timpurile.

Vremile moderne își imprimă culoarea lor caracteristică și asupra acestui meșteșug, ori cum să-i zicem. Trăim în veacul, când aproape toate manifestările spiritului uman cearcă să se învălească în atributul de științific. Fără pecetea științei — un concept de-o nemărginită elasticitate — nici un lucru, nici străduința omenească, nu e ținută ca vrednică de luare aminte. Chimera căreia ne închinăm astăzi e știința.

Sub lozinca științei, s-a dat și vechilor meșteșuguri (poporul folosește cuvântul acesta pentru exprimarea puterii vrăjitoarelor) un lustru modern. Astăzi se depun silinți mari pentru studiarea meșteșugurilor amintite. Așa s'au dezvoltat

Din viața muncitorilor din America: Români în adâncul băilor de piatră, sfredelind stâncile ziulica 'ntreagă, pe lângă primejduirea vieții.

științele oculte: spiritismul, telepatia, chiromagia sau chiromanția, teosofia și altele.

Vrăjitoarele Parisului, sau cele dela Moși din București, n'au nimic de a face, credem, cu cercetările cari se urmează în multe domenii ale ocultizmului. Ele sunt, de sigur, nu cu mult superioare tovarșelor lor dela sate, de cari se deosebesc prin port și rutină.

Mult zgomot s'a făcut de curând în jurul cetitului în palmă, cu deosebire în America. N'au lipsit oameni, cari să cerce a da un „obraz“ științific acestui meșteșug, practicat și de țigăncile noastre. Nu numai atât, ci i s'a dat un nume grav: *chiromanție* și i se stabilesc legile și sistemele. S'au scris chiar cărți groase despre cetitul în palmă, volume întregi. I se dă însă născut mare. Și aderenții chiromanției, fac mutre foarte serioase, când îți cer palma stângă să-ți-o studieze. Am și eu un astfel de prietin.

Metodul de care ne ocupăm, e cel din America. Cel puțin revistele americane l-au făcut cunoscut, din prilejul apariției unei cărți de chiromanție.

După acest metod, palma omului, cu liniile și delușoarele ei de carne, are o anumită geografie.

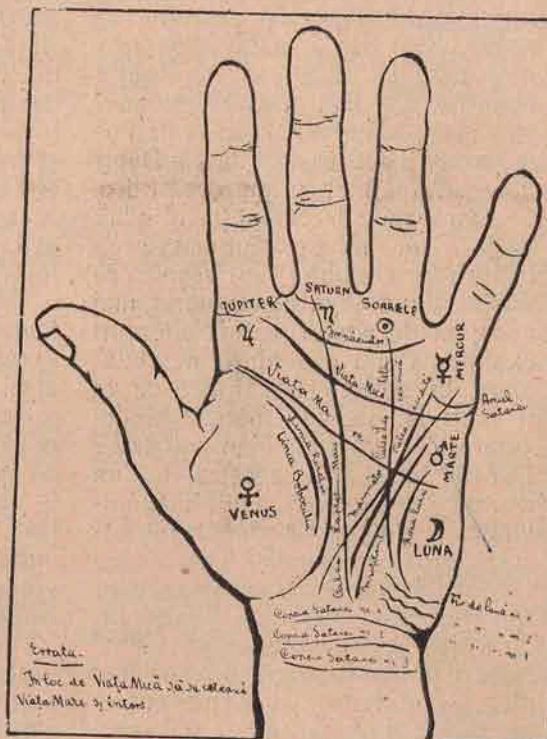
Palma are șapte coline, cari primesc fiecare câte-un nume dela cele șapte planete din sistemul solar. Deci: Venus, Luna, Marte, Mercur, Soarele, Saturn și Jupiter. Afară de coline, palma are încă o mulțime de linii și arcurele, cari dau fiecărei mâni un desen particular. Numărul acestora e optsprezece. Pot să fie mai multe, dar atâtă se iau în considerare.

Din geografia acestor coline și linii se alcătuiește: *Tabela celor șapte adevărururi*. Această tabelă e oglinda posesorului palmei. Te uiți în palmă și te uiți în tabelă — unde îți vezi chipul și norocul.

Cele șapte adevăruri.

I. Jupiter.

Dacă acest delușor de carne e deosebit de mare, mai ridicat decât celelalte planete, arată *caracter distins, ambiție de fer*. Dacă liniile cari pleacă dela Jupiter, linia cea mare a vieții (Viața mare) și cea mică, sunt bine dezvoltate, atunci caracterul și ambiția se vor manifesta în domeniul artelor. La caz contrar în altă direcție.

II. Saturn.

Saturn dezvoltat arată o *natură lingvitoare, o minte ageră*. Dacă liniile dependente *Impăciuturului și Calea laptelui cea mare*, sunt adânci și dezvoltate, atunci linguirea e cu bune pordiri. Dacă nu, atunci atât linguirea cât și mintea ageră a respectivului, se validează pe căi păcătoase.

III. Soarele.

Dacă această colină e deosebit de ridicată — lucru rar — atunci respectivul e un *mincinos, om cu două fețe, astut*. Dacă liniile *Calea laptelui mică și Calea perdută* sunt bine pronunțate, atunci la însușirile de mai sus se adaugă și o *cutezanță oarbă, gata spre orice*. La dimpotrivă o astuție lașă.

IV. Mercur.

Mercur dezvoltat indică o *natură ambițioasă, brutalitate și tiranie*. Dacă *Arcul Satanei* și cele trei *Copclii ale Satanei* sunt pronunțate, atunci respectivul aparține unei clase sociale înalte. Dacă însă nu se definește bine decât *Arcul Satanei*, atunci acesta arată măsura, în care respectivul are proprietățile înșirate la începutul planetei.

V. Marte.

Marte pronunțat arată *dispoziție bună, natură pacinică, inimă deschisă, ușor de înmuțat*. Când sunt bine pronunțate și liniile dependente *Îndrumătorul și Însoțitorul*, respectivul e preot, s'au se va face preot. La dimpotrivă un om șters, fără voință.

VI. Luna.

Această planetă bine dezvoltată e semn de *grele gânduri materiale* și dovedește o *natură nervoasă*. Dacă se adaugă liniile *Rază de lună și 3 Fire de lună* pronunțate, va urma, sau e în curgere, o boală grea.

În caz contrar, boala va fi trecătoare, iar grijile ușor de purtat.

VII. Venus.

Această planetă dacă e carnoasă și pronunțată, atunci e semn de *dragoste pasionată*. Respectivul are o *natură sentimentală, romantică*. Dacă liniile dependente, a *Rozelor și Bobocului*, sunt adânci și binepronunțate, atunci e semn de *bogăție și îndestulare*. *Noroc la dragoste*. Dacă afară de acestea în jurul planetei mai sunt și alte linii și crețe, atunci e semn de mare sărăcie. Dacă în jurul planetei pielea e netedă, semn de *noroc la jocul de cărți*.

Așa spun, cei cari cred în chiromanție. Noi ne-am ocupat, ca de o curiozitate.

Sandu.

Cărți primite la Redacție:

Căpitan Al. G. Draghicescu: Bătălia dela Călugăreni. Poemă istorică. Prețul 30 bani.

P. A. Peste Carpați până la Tisa. Prețul 20 bani.

St. Popovici—R. Prișcu: Anuarul II. al școalelor primare centrale rom. din Brașov.

R. R. Ciorogariu: Anuarul inst. teol.-ped. român din Arad.

Dr. E. Roșca: Anuarul inst. teol.-ped. român din Sibiu.

Dr. Vasile Bologa: Anuarul școlii civile de fete a Asociațiunii, Sibiu.

Anuarul inst. teol.-ped. român gr.-ort. din Caransebeș.

M. Octave Minar: Réflexions posthumes du philosophe Conta.

Rugăm pe toți abonații noștri, a căror abonament a expirat, să binevoiască a se îngriji de reînnoirea abonamentului, ca expedarea revistei la a adresa dânzilor să nu înceteze. Asemenea sunt rugați și restanțierii, ca să-și achite restanțele fără amânare, căci altfel li se sistează trimiterea pe mai departe a revistei și se iau măsuri împreunate cu spese pentru încassarea pretenziunilor noastre!

SCOARȚE pentru „COSINZEANA“

Abonații noștri cari doresc să aibă scoarțe pentru revistă pe anul 1913, sunt rugați să binevoiască a ne trimite suma de **cor. 2-20**. Scoarțele se expediază îndată după primirea banilor. □ □

TALENTELE ASCUNSE

AL. CAZABAN

Deși Ionel avea apucături de artist, „papa“ al lui l-a trimis în Germania, să învețe o școală înaltă de studii comerciale. Ionel, băiat cuminte, s'a pus pe învățatură, și nici nu putea altfel, căci și-ar fi perdut bursa dela stat, și în cazul ăsta, papa s'ar fi supărat foc și nici n'ar fi vrut să mai știe de el.

Cum și-a luat diploma dela școală, Ionel s'a întors în țară, unde îl și așteptă „papa“ cu numirea de „Inspector“ la Ministerul de industrie.

Deși inspector, Ionel rămase totuș cu apucături de artist. E drept, că nu făcea nici literatură, nici pictură, nici muzică, nici chiar pirogravură. În schimb eră în totdeauna în cercul celora cari făceau literatură, pictură, muzică și chiar pirogravură. Și în toate cercurile Ionel eră primit cu brațele deschise. Scriitorii îl îndemnau să se apuce de literatură, ca să poată fi numit membru în „Societatea Scriitorilor Români“; pictorii îl rugau să pue mâna pe penel, căci s'ar fi simțit mândri să-l aibă în „Tinerimea artistică“ iar muzicanții l'au și numit membru fondator al societății „Simfonica“. Și întru câtva stăruința lor eră îndreptățită: De câte ori Ionel nu le-a cetit o epigramă făcută de el! De câte ori n'a fost surprins desemnând, pe colțul unei mese de marmură, capul unei femei; și de câte ori n'a fost auzit fredonând cu o voce de tenor în miniatură arii întregi de operetă! Va să zică: avea spirit, avea ochi, avea urechi... Și asta se chiamă talent. De toate talentele lui însă Ionel, își bătea joc. Scriitorilor, le răspunde: „Nu scriu, pentru că, sunt sigur, aș profana inspirația mea concretizând-o“ Pictorilor, le spune: „Sunt prea impresionist... Concepția mea despre artă n'ar fi admisă de nimeni!... ș'apoi la urma urmelor, vreau să fiu liber: Mă mulțumesc să observ, să aprofundez, să visez!..“

O doamnă din lumea mare: o iubitoare de arte, într'o zi uitându-se la fruntea lui înaltă și deschisă, la părul lui buclat, dat peste spate, îl dojeni:

— Nu-i păcat, domnule Ionel, să nu vă folosiți de darurile astea... un artist e dator să ne delecteze sufletul cu talentul lui... Ș'apoi cum voiți să vă cunoască lumea!..

— A... nu țin de loc la aprecierea vulgului!.. Între artist și vulg nu poate fi nici o legătură! — se scutură Ionel, gargarizând cuvintele.

— Da, bine... succesul...

— Succesul!.. o vanitate... Succesul nu înseamnă, că ai făcut o adevărată operă de artă!... Adevărata artă, nu are niciodată succes!.. Singurul succes, doamnă, e succesul la... femei! încheie Ionel, uitându-se îndrăzneț în ochii în care se oglindea.

— Merchant! — se alintă cucoana, gândindu-se:

Cât e de original și de drăguț!.. Păcat de un așa de mare talent!..

Odată, întâmplându-se un scandal la societatea scriitorilor, Ionel când află vestea, strigă triumfător:

— Nu fac eu bine, că nu mă amestec!..

— Ai dreptate! încuviință un membru — un artist adevărat nu poate trăi în turmă!.. Fericit ești, tu Ionel, că n'ai nevoie să te ocupi de ceva!..

La drept vorbind însă, Ionel avea o ocupație, care nu-i prea dădea răgaz să facă pe izolatul și pe visătorul. Ca inspector, Ionel avea o mare răspundere la minister. Trebuia să lucreze cu ochii în patru, și să dresese toată ziua „processe verbale de inspecțiune“. Și dresase atâtea processe verbale, că în scurt timp ajunsese să-și facă o „specialitate“ din asta.

Bine înțeles, în cercul artiștilor, Ionel avea grija să nu se laude de loc cu aceasta, pentru care primea complimente chiar și din partea secretarului general.

Când îl întrebă cineva cum își pierde ziua, răspunde:

— Cetesc, dorm... visez!..

— Păcat, păcat că nu te afirmi! — îl plângeau, în cor, amicii lui.

Foarte măgulit de părerea lor de rău, Ionel se lăsa pe spătarul scaunului, închizând ochii pe jumătate.

„Intr'o zi, pe când inspectorul zeflemizea munca unui scriitor destul de cunoscut, cineva îl înfruntă: — Dumneata n'ai cădere să vorbești astfel!.. N'ai făcut nimic până acum!.. Ce tot îți dai aere de artist... M'ai plictisit cu talentul dumitale nevăzut!.. Ce fel de artist ești?.. Ești scriitor?.. Nu! Muzicant? Nu!.. Pictor: Mai lasă-mă! Critic?... De unde!.. Pun rămășag, că nu poți face o frază corectă!.. Până atunci, n'ai vot!..“

Ionel nici nu s'a coborât să-i răspundă. S'a mulțumit numai să-l privească cu dispreț.

Dela întâmplarea asta, după o săptămână, o revistă ilustrată, publică o poezie de Ionel, închinată „unei frumoase“. Se vede că înfruntarea scriitorului, îl hotărîse pe diplomatul comercial să se afirme.

Știa Ionel, că scriitorii nu-s tocmai bine crescuți. Da, dela apariția poeziei lui, s'a încredințat, că sunt și mici și răi și egoiști. De unde, se așteptă să îi strângă toți mâna pentru că le-a ascultat povața, fu primit cu răceală, cu zâmbete tăietoare de ironie.

În fața morții.

— Cavalerul bolnav vorbește. —

„O spadă pentru mine-ai fost, ce fulgeră, lovește,
Dărâmă-al scuturilor zid și inimi oțelește.

În ochi eu vecinic te-am privit cu fruntea ridicată:
Iar tu te-apropii azi târâș, ca vipera spurcată!

„Săgeată pentru mine-ai fost, ce 'n zbor de vultur crește,
Sfășie zarea și țipând în inimă s'oprește.
Cu piept deschis eu ți-am ieșit în cale, măi fărțate:
Tu, hoț năimit, te năpustești asupra-mi pe la spate!

„Mă 'mpac cu gându-amar, că 'n scurt voi părăsi viața
Și că rugina va cerni armurii mele față,
Dar n'o să-ți iert nici în mormânt batjocura ta crudă,
Că vrei pe buză-mi, să depui sărutul tău de Iudă!“

LIVIU MARIAN

PĂRINTELE GHEDEON

G. ATANASIU

Pe la asfințit intrăm în curtea mănăstirei.

Chiliile par pustii și prin stufăriș, apa neclintită a lacului, oglindind în adânc bolta senină a cerului, pare că visează. Printre trestii, din când în când, trec adieri molatice de vânt.

Ne oprim la arhondărie. Lăsăm apoi trăsura în vale și pe jos, ne îndreptăm spre chilia părintelui Ghedeon.

Printre coperișuri negre de șită, turlele de tablă ale mănăstirei strălucesc de-ți iau ochii, scăldate în ultimele raze ale soarelui ce apunează. Dupăce urcăm dâmbul, pe muche, în fața clopotniței, ne așezăm pe iarbă. Seara e liniștită și caldută. În cerul primăvaratec, plutește parcă o tăcere sfântă prin care pătrunde miros tare de sevă proaspătă. În apus, se sting ultimele lumini ale zilei și o ceață vânătă se întinde din zare tot mai nepătrunsă deasupra câmpiilor tăcute. Din desimea pădurii, adieri ușoare de vânt, ca niște șoapte tainice, înfioară în răstimpuri, trestia din baltă.

Cum ședeam așa, furat de vraja unor simțiri neînțelese, o căldură plăcută amestecată parcă cu tristețe, simțeam că-mi pătrunde pe furiș în suflet. Din biserică, ajungeau câteodată până la noi, cântările de utrenie și de sus, odată cu umbrele inserării, o pace adâncă și tristă învăluia parcă totul.

Părintele Ghedeon este clopotarul mănăstirei. După ce-și împlinește cu sfințenie datoria în fiecare zi de trei ori și noaptea la priveghere, se duce în biserică și cu un muc aprins de lumânare în mână, ajută fratelui Macarie la aprins candelile. Pe urmă intră în altar, suflă cărbunii în ocnită, șterge cădelnița, destocmește la urmă odăjdiile și patrafirul și așteaptă apoi să vie părintele Isaia.

La sfârșitul slujbei, dupăce a pus iar fiecare lucru la orânduiala lui, își strânge grăbit anteriorul, se strecoară încet pe ușa din dreapta altarului, trece furișat prin curtea umbră de castani a mănăstirei, și tăcut, se închide în cuprinsul săracăcios al chiliei sale. Acolo — singur, în preajma icoanelor peste cari tremură palidă lumina slabă a unei candelile, la adăpost de zavistia cè-

lorlalți călugări, sfinția sa se simte parcă mai bine. Desbracă anteriorul, pune cu amândouă mânele culionul deasupra cărților din firida dela capul patului, deschide încet psaltirea, pe care o ține în totdeauna pe mescioară, deasupra unei fețe de masă curată, alături de o cruce de lemn, și, cu capul în palme, se cufundă în tâlcul slovelor șterse de vreme.

S'a inserat deabinele. Pe albastrul întunecat al cerului, deasupra crucii din vârful turlei, ca o piatră de diamant strălucește luceafărul. Peste pădurea cu conturele șterse de umbrele nopții, licărește steaua polară și pe urmă, una câte una, din fundul văzduhurilor nepătrunse, răsar alte stele mărunte, ca niște ținte de argint.

Tăcerea din jurul mănăstirii devine tainică. Pe potecile dintre chilli se strecoară cu pași ușori câte un călugăr. În vale șoptește visător pâraul dela fântână.

În fereastra părintelui Ghedeon a scăpărat deodată un chibrit, ca un fulger, și pe urmă zăbranicul negru al nopții s'a așternut iar în odae. Părintele a luat ulciorul din tindă și a eșit tiptil pe portița din vale, la fântână. Dupăce l'a umplut, s'a întors nevăzut de nimeni, a pus binișor zăvorul la ușe, a aprins într'un sfeșnic murdar de aramă o lumânare subțire de ceară și s'a așezat pe pat, oftând parcă de o povară.

În chilie e tăcere adâncă. Pe pereții afundați de astă iarnă, flacăra lumânării joacă în toate părțile. Dintr'o icoană veche, înegrită de vreme și îmbrăcată în argint, Sfântul Nicolae, pe sub două sprincene groase și albe se uită parcă cu milă la singurătatea tristă ce stăpânește chilia părintelui Ghedeon. Într'un ungher, după ușa, sub tavanul burdușit de ploaie, se întinde o pânză lată de paianjen, ca o plasă fină de mătăasă neagră.

— Miluește-mă Dumnezeule după mare mila ta, miluește-mă Doamne, miluește-mă după mulțimea îndurărilor tale, miluește-mă Dumnezeule... Slavă ție Christoase Dumnezeului nostru, slavă ție... se auzi deodată șoptind glasul cucernic al părintelui Ghedeon. Apoi de nenumărate-ori: „Doamne miluește, Doamne miluește... Doamne miluește...“ În tăcerea odăiței, plecându-și cu smerenie genunchii la pământ, călugărul își face rugăciunea de seară. Ochii săi negri, ridicați cu evlavie către icoanele din perete, din cari se coboară parcă privirea blândă a sfinților încremeniți acolo din vremuri uitate, dogoresc parcă de puterea credinței.

Dupăce și-a isprăvit ruga, părintele suflă în lumânare și în întunerecul ce învăluie iarăși tăcerea mormântală a chiliei, se întinde pe patul său pe blâni, peste care e așternută o țoală de zdrențe. Stă cu privirea pironită în întuneric, pe când încetșor, ca să adoarmă liniștit, părintele Ghedeon repetă psalmul de mulțumire din catisma a patra: „Cătră tine, Doamne, am ridicat cugetul meu“...

Pe urmă o grijă îl stăpânește parcă: să se deștepte de vreme la priveghere, să tragă clopotele. Apoi

și gândul acesta se șterge pe încetul, se risipește, ca fumul de tămâie în albastrul cald și dulce al cerului pe primăvară și părintele Ghedeon ațipește ușor. În răstimpuri, pe fața lui palidă, cu trăsături frumoase, cu fruntea înaltă și umbrită de un păr negru și des, lumina slabă a candeliei conturează pe buze un zâmbet de amărăciune...

La răsărit, zarea începe să se rumenească din ce în ce. O văpae purpurie părea că întetește negura depărtărilor posomorâte. După o bucată de vreme, pe creasta unui nor tivit cu roșu, se ridică luna, ca o seceră de aur. Biserica, chiliile, pădurea, se desprinseseră cu toatele ca prin farmec din zăbranicul negru al nopții. Formele lucrurilor păreau acum estompate ușor pe fundul argintiu al zărilor scaldate în lumina tainică a lunei.

„Trebue să fie târziu“ zise unul din prieteni, tăind cu vorba liniștea în care vibrau parcă gândurile fiecăruia.

Ne scularăm apoi cu toții și coborîrăm spre arhondărie.. În urma noastră, după ce de-abia ne așternurăm, parcă oboșiți, în paturile rânduite aici pentru musafiri, se și auzi în tăcerea sfântă de afară a nopții răsunând rar pela ușile chiliilor toaca de lemn. Fratele Eftimie sculă pe călugări la slujba de noapte. După aceea auzirăm bălângănit de clopote în toate limbile.

— Părintele Ghedeon trăgea de priveghere...

Plimbare 'n preajma Florenței.

— După GUYAU —

*Și ne-am oprit pe-o punte, peste
Un râu ce murmură vioi,
O boare răcorea pe creste
Maslinii aplecați spre noi.*

*Ție-alergarea prin verdeață
Îți rumenise alba frunte;
Eu te priveam duios în față
Și tu priviași un vârș de munte.*

*Doar cântecul perlat, în crânguri,
Al tainicei priveghetori
Îl auzeam. Eram noi singuri.
Îți dasem și-un buchet de flori.*

*Privirea ta pe câmpu 'n floare,
Pe cer și arbori rătăceă,
Pe când la tine 'n cingătoare
Buketul meu uitat mureă.*

*De ce taci tu, pierdută 'n gânduri?
Umbrita vale străbătând,
Ghicești tu oare 'n câte rânduri
Veneam pe-aici, de-amor visând?*

*Mă 'ncumetam, din depărtare,
Cu gându-aproape să te știu;
Aceste rariști seculare
Și toate stâncile mă știu.*

*Și lor le-am spovedit eu jalea
Ca ele să-ți aducă veste:
De inima-mi e plină valea —
N'au spus nimic din toate-aceste?*

*O tu, Natură, tu blajină,
Bogată 'n daruri și profundă,
La focul meu cu-a ta lumină
Și al ei suflet îl inundă!*

NICHIFOR CRAINIC

I V A N

de V. DEMETRIUS

După multă codire, Ivan Paraschievici intră în serviciul casei de nebuni. I se păruse bietului Sârb, că Bucureștii noștri sunt un oraș mare, trufaș, și care petrece ziua și noaptea, nepăsător de sărăcia și durerea celor mărunți. Ori unde ceruse slujbă, văzuse numai umere ridicate, auzise hohote de râs, așa că primiă să între slugă la balamuc.

În cele trei zile de șovăială, se gândise mult la lumea în care avea să între. Îl îmbărbătase însă socoteala, că nu va fi singurul om sănătos la minte, că acolo vor fi doctori învățați, supraveghetori înșuși și alte slugi de teapa lui, deprinse cu bolnavii. La urma urmei, Ivan avea să nu iasă din porunca supraveghetorilor și pace!

Din prima zi, Paraschievici se miră că nebunia, care i se părea că e o anume rătăcire a minții, la fel la toți cei îmbolnăviți de ea, se arată în fel de fel de chipuri. Face pe unul să plângă, pe altul să râdă, ici un ins gras se crede împărat, celalt de colo scrășnește toată ziua, crezându-se urmărit de nenoroc sau de vrășmași. Unii, i se păreau lui Ivan, mai nebuni decât își închipuise el, de alții ar fi jurat că se prefac, dracu știe de ce!

Opt nebuni blajini, erau trimiși de mai multeori pe zi, să aducă apă cu sacaua. Până la fântână eră cale de zece minute, — socotind că aveau să treacă peste un deal. Cei opt inși plecau, serioși, vorbindu-și ca toți oamenii, ca să-și îndeplinească sarcina. Ajunși la fântâna din vale, umpleau sacaua bine; șase treceau la hulube, doi se împingă de fundul sacalei și să tragă de spițele roșilor. Când ajungeau însă în vârful dealului, rămâneau numai doi la hulube, ca s'o ție în cumpănă, să nu se răstoarne sau să pornească singură. Ceilalți șase săreau, jucau, dau din mâni, fericiți, ca niște copii.

— Când oi zice trei, să vă dați la o parte! sfătuia unul din ei.

Și cei șase se apropiau în vârful picioarelor, cu degetele mânilor întinse cătră sacaua plină de apă.

— Una, două, trei!

Grădina e părăginită.

*Acuma e părăginită grădina vechilor plimbări,
Și nu-i o floare, nu-i o frunză și moarte-s vechile cântări,
Mi s'a părut c'a fost odată atâta vraja pe alei,
Mi s'a părut c'a fost odată atât parfum de flori de tei!*

*Și totuș parcă simt în mine bătaia vieții ce s'a dus,
Și parcă am în ochi lucirea încântătorului apus,
Ce ne-a oprit odată pașii pe-aleia tristă, solitară
În cea din urmă zi a noastră, în cea din urmă zi de vară.*

*A fost aici, a fost odată grădina viselor nebune;
Atâtea flori împrăștiate e vreunul să le mai adune?
— O! nu, nici unul n'are astăzi puterea să se ntoarcă iar,
Pe-aleia tristă și pustie când toate tot mai triste par.*

*Grădina e părăginită — și noi mult mai schimbați ca ea,
Pe-aleia tristă și pustie, o! spune ce-am mai căutat?...
— Nu frunzele îngălbenite, și nici mirezmele de flori,
Nu visele mereu țesute și moarte de atâtea ori,*

*Dar poate că pe noi, aceia, ce-am rătăcit odinioară
Pe-aleia din grădina veche părăginită într'o vară...
— Vom fi rămas pe-acolo poate, sub umbra vreunui tei uitat,
Iar cei care suntem acuma, nu suntem noi cu-adevărat.*

M. SĂULESCU

Cei doi inși, cari cumpăneau sacaua, se dădeau repede în laturi, cei șase își izbeau degetele în fundul sacalei, împingând-o devale, iar sacaua o pornia nebună, asvârlind pe gura de deasupra un cloțot de apă, cât valul. Țâșnitul acesta îl așteptau nebunii, cu bucurie și teamă. De cum îl vedeau, se tăvăleau pe deal de plăcere, sacaua duruia, coborând până în stânjini de lemne. Nebunii o aduceau iarăș, și, de astădată, nu o mai vărsau cu jocul, își făceau datoria, ca niște cumiți.

Într'una din zile, servitorii spitalului au fost în mare fierbere. Unul dintre ei urcase scara lângă pod și un nebun reușise să se urce pe acoperiș. Nu numai cei sănătoși la minte, dar chiar unii dintre nebuni erau îngrijorați, să nu le cadă tovarășul de pe casă. Tot spitalul să îngrămădisise în jurul casei. Unii din nebuni urlau, alții plâneau, alții râdeau. Cel urcat pe acoperiș, nu voia să se dea jos pe unde se urcase.

— Dă-te jos mă, că tai casa cu ferestreull, strigă unul dintre alienați.

Abia atunci nebunul de pe casă se dădu jos, tot pe unde se suise.

Se obișnuia Paraschievici cu lumea în care trăia, dar nu încetă s'o privească, să caute s'o priceapă, și nu știă să tragă un oblon între ea și el. I se înrădăcina tot mai puternic gândul, că unii dintre bolnavi sunt sănătoși și se prefac.

În ospiciu vecinic eră nevoie de lemne. La spălătorie, la bucătărie, nu mai încetă focul. Ivan primise tăiatul și căratul lemnelor în pivniță pe seama lui. Nu

tăia el, aveă șase nebuni care îi munceau la poruncă. Pe unul din ei, Paraschievici nu-l vedeă cu ochi buni. Acela cu siguranță, că se prefăcea bolnav, ca să trăiască mai ușor, să aibă asigurată și la caz de boală, casă, masă, baie și îngrijire.

— Iosife, ce faci? iar stai?, îl întrebă Ivan, stăpânindu-și furia.

Iosif întorcea capul la supraveghietor, zâmbia, și așteptă să-i vie pofta de lucru.

Paraschievici știă că bătaia e oprită, că cel prins e dat afară de doctorul-șef. Nu trebuia să te vadă nimeni când îți plăteai năcazul stârnit. Un om sănătos, cugetă Ivan, abia găsește cui să-i dea zilele lui cu soare, să robească, să nu-și păstreze pentru el decât vremea de mâncat și de dormit; pe când neoașii, batjocura lui Dumnezeu, au grădina, căldură, mâncare, băi și servitori. Și se găsesc și de cei cari fac pe nebunii! Ba bine, că nu!

Ivan fierbiă de mânie. Cu tovarășii lui de slugărie nu prea sta de vorbă. Se gândia tot timpul la Iosif. I se părea viclean și dușmănos. De când știă că are peste cincizeci de ani, eră sigur, că se prefăce, că se îngrijește de bătrânețe.

— Ia vino 'ncoace, moșule!, îl strigă el într'o zi, și-l îndreptă de umeri într'o magazie.

Ivan se uitase cu luare aminte de jur-împrejur; nu-i văzuse nimeni.

— Dă-ți jos nădragii!

— De ce? întrebă tăetorul de lemne.

Paraschievici își trase cureaua dela brâu. Iosif îl ascultase tot zâmbind, ca de obicei.

Ivan luă capul bătrânului la subțioară și, ca pe un copil, îl bătă din răsuputeri. Ivan vânăt la față și cu ochii scăpărători, bătrânul zîmbind cu lacrimi și cu o mână la spate, unde-l ustură.

De atunci, de câte ori putea, odată, de câte două-trei ori pe zi, Paraschievici îl înfundă pe bătrân în magazie, în pivniță, și-l bătea cu nesațiu.

Iosif se lăsă pisat. Când îl vede de departe nu se dosia, îl așteptă. Supraveghetorul îi făcea un semn, și el îl urma prostește.

Intr'o dimineață, Iosif fu găsit mort în patul lui. Gemuse toată noaptea, mai tare decât gema de o lună de zile.

Moartea trebuia să fie constatată și de către unul din doctori. Când medicul a văzut cadavrul lui Iosif, a înțeles pricina morții lui.

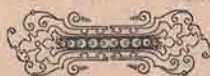
— Asta nu eră tăetor de lemne? întrebă doctorul șef. Îl chemă Iosif, mi se pare... Eră dintre cei mai buni!.. Pe a cui mână eră dat?

— Pe a lui Ivan Paraschievici, răspunse cineva din suită.

Ivan a fost chemat îndată, să vorbească cu doctorul.

I-a fost de-ajuns medicului să-l privească adânc, cu toată bănuiala izvorâtă, ca să șoptească ajutoarelor lui:

— E nebun, priviți-l, s'a molipsit! Să nu-i spunem nimic. Asta e treaba parchetului, deocamdată, apoi va fi a noastră.

MARAMA SFINTEI VERONICA — 8 —

— POVESTIRE DIN VIAȚA MÂNTUITORULUI —

de SELMA LAGERLÖF — Trad. de AL. LUPEANU

Dar nevasta procuratorului, toată ziua n'a putut să-și întâlnească singur bărbatul, căci după ce a lăsat pe Jidovi din județ și pe cel judecat l-a pornit la locul de pierzare, a sosit ceasul mesei, la care Pilat chemase câțiva dintre Romanii aflători atunci în Ierusalim. Erau acolo căpitani oștilor, un tânăr dascăl al oratoriei și încă vreo câțiva.

Prânzul n'a prea fost vesel, căci soția procuratorului, fiind cuprinsă de întristare, n'a vorbit nimic la masă.

Iar apoi când au întreat-o oaspeții: dacă nu cumva e bolnavă? — Pilat a povestit răsând, ce vorbă i-a trimis ea, lui, dimineața. Dar nu i-a împlinit rugarea: un procurator roman nu poate îngădui, ca orice vis muieresc înșelător să-i clatine judecata.

Nevasta îi răspunse încet și cu tristeță:

— Cu adevărat n'a fost vis ceea ce am văzut în somn, ci semnul lui Dumnezeu. Cel puțin astăzi să nu fi trimis încă la moarte pe omul acela.

Oaspeții văzură, că într'adevăr mare întristare o apasă. Și n'au reușit să-i facă voe bună, oricât s'au trudit să-i alunge din minte, cu vorbele lor, acel gând chinuitor.

După puțină vreme, zise unul dintre oaspeți, înălțându-și fruntea:

Cum se poate? Oare atât de mult să fi zăbovit noi la masă, încât iată ne apucă sara?

Și ceialalți dela masă și-au înălțat privirile și văzură, că se lasă o ceață cenușie peste fire. Dar mai ales li s'a părut neobicinuit, cum înfățișarea împetrișată a lucrurilor și a ființelor se topește pe încetul și toată lumea ia o singură față.

Și fețele lor și-au pierdut culoarea de mai înainte, cu toate cele din jur.

— Într'adevăr suntem deopotrivă cu morții la înfățișare, — zise tânărul dascăl de oratorie, cuprins de groază. — Fețele ne sunt cenușii, buzele negre.

— O, prietino, — strigă în cele din urmă — nici acum nu crezi, că aici se arată degetul zeilor? S'au supărat pe tine, pentru că ai dat morții un om nevinnovat și sfânt. Eu cred, că chiar dacă au apucat să-l răstignească până acum, abunăseamă încă nu și-a dat sufletul. Poruncește să-l coboare de pe lemn. Cu mâinile mele îi voiu legă ranele. Fii milostiv lui și nu-l da pierzării.

Pilat zise, răsând:

Adevăr grăiești, degetul zeilor e aici. Însă la nici o întâmplare zeei nu vor lăsa să-și piardă soarele strălucirea, numai fiindcă a fost judecat la moarte un înșelător izrailtean. Cu mult mai cu dreptate putem nădăjdui, că vor urmă întâmplări însemnate pentru toată împărăția. Cine știe, bătrânul Tiberiu până când... —

Nici nu și-a încheiat vorba, căci atât de mare s'a făcut întunerecul, încât nici cupa de vin de dinainte n'o mai vedeă. A încetat deci să mai grăiască, ca să dea poruncă sclavilor, să aducă vreo câteva opaițe la masă.

Și, când la lumina opaițelor a văzut fețele oaspeților săi, a trebuit să bage de seamă, că sunt tare întristați.

— Ei, — zise cu puțină mânie în glas nevastei sale — așa-i că, pe cât se pare, ai reușit să alungi voia bună a mesenilor, cu visurile tale. Dar dacă într'adevăr nu te poți desface de acel vis, spune-ne cel puțin ce-ai visat? Povestește-ni-l și vom încerca să-l tâlcuim.

Tânăra femeie numai decât s'a învoit. Și în vreme ce spuneă un vis după celalalt, oaspeții tot mai mult se întristau. Au încetat să mai beie și frunțile li s'au înnourat. Numai procuratorul radea înainte, ținând că tot lucrul e o prostie.

Isprăvind nevasta cu povestirea, zise tânărul dascăl de retorică:

— Cu adevărat e mai mult decât un vis, căci

am văzut astăzi, dacă nu pe chesarul însuși, pe bătrâna lui prietină, pe Faustina, intrând în cetate. Îmi vine cu mirare, că încă n'a venit la curtea procuratorului.

— Păi, e adevărat, că a venit vestea, că împăratul a căzut în o cumplită boală, — adause căpitanul oștilor. — Asemenea cred și eu, că nu e cu neputință ca în visul nevestei tale să se arate degetul zeilor.

— Nu-i nimic de necrezut, că Tiberiu să fi trimis soli după proroc și să-l cheme la sine — întări tânărul măestru de retorică.

Căpitanul se îndreptă spre Pilat, cu fața foarte serioasă :

— Dacă într'adevăr i-a venit în minte chesarului, să cheme la sine pe făcătorul de minuni, atunci ar fi mai bine, și pentru tine și pentru noi, dacă l-ar găsi în viață.

Pilat răspunse, aproape mânios :

— Acest întunec v'a făcut pe voi copii? Ar crede omul că v'ați făcut cu toții, dintr'odată, tâlcuitori de visuri și profeți.

— Dar căpitanul nu-i dete pace :

— Poate încă s'ar putea mântui viața aceluia om, dacă ai trimite un crainic.

— Vreți să mă faceți de batjocura lumii? — se mâniă Pilat. — Spuneți-mi, rogu-vă, unde ar ajunge în țara asta dreptatea și buna rânduială a obștii, dacă procuratorul ei ar da iertare unui făcător de rele, numai fiindcă nevasta lui a visat de rău?

— Însă, că am văzut-o pe Faustina în Ierusalim, e totuși adevăr și nu vis — întări tânărul retor.

— Pentru fapta mea iau răspunderea înaintea chesarului — zise Pilat. — Și Tiberiu va trebui să vadă că acest fanatic, care fără nici o împotrivire a răbdat ocările și bătăile slugilor mele, nu ar fi putut să-i ajute în boala lui.

În clipa când rostii cuvintele acestea, o bubuitură ca de trăsnet făcu să se zguduie casa și să se cutremure pământul. În palatul procuratorului nu s'a întâmplat, ce-i drept, nici o pagubă, dar îndată după cutremur se auzeau, și de ici și de colo, părăiturile groaznice ale caselor și stălpilor cari se surpau.

Îndată ce s'a făcut liniște și s'a putut înțelege iarăși vorba omenească, numai decât a chemat un sclav procuratorul :

— Aleargă la locul de pierzare și dă poruncă în numele meu, să ieie de pe cruce pe prorocul din Nazaret!

Sclavul porni într'un suflet. Oaspeții trecură din prânzitor în peristil, ca să nu fie sub coperiș, dacă s'ar întâmplă să mai vie un cutremur. Nici unul nu îndrăzniă să grăiască. Așteptau cu nerăbdare întoarcerea sclavului.

Acesta se întoarse repede. Se oprî înaintea procuratorului.

— Trăia încă? — întrebă Pilat.

— Stăpâne, murise. Și în clipa când și-a dat sufletul, s'a zguduit pământul.

Iată, numai decât alt sclav, zicând :

— Nobila Faustina și Sulpiciu, rudeniile chesarului, au venit să te roage, n'ai putea să le ajuți să afle pe prorocul din Nazaret?

Un murmur domol s'a înfiripat în cuprinsul peristilului și s'au auzit pași lini. Apoi pe când s'a uitat procuratorul în jur, a văzut, că prietini l-au părăsit, ca pe unul, care căzuse în mare năcaz.

IX.

Bătrâna Faustina s'a oprit în Caprea și s'a înfățișat la chesarul. I-a povestit cele petrecute în călătorie și spunându-i abia îndrăzneă să se uite la dânsul. Căci în vremea cât a fost ea departe, boala i se întinsese grozav. Și se gândia întru sine: dacă ar fi fost milă în inimile zeilor, mi-ar fi luat viața, ca să nu mai trebuiască, să-i spun aceastui biet chinuit, că nu e nici o nădejde.

Tiberiu însă, spre uimirea ei, o ascultă cu toată nepăsarea care e cu puțință. Și când Faustina îi povesti, cum pe marele făcător de minuni tocmai în ziua aceea l-au răstignit pe cruce, în care sosise dânsa în Ierusalim și că aproape îl mântuise, dar neputând, a plâns, — Tiberiu abia zise acestea :

— Într'adevăr te cearcă obida după dânsul? O, Faustina, nici toată viața ta petrecută în Roma, n'a putut să-ți zmulgă din inimă credința în vrăjitori și în făcătorii de minuni, care și-a intrat în sânge în copilăria ta, colo în munții Sabini?

Bătrâna matroană văzù, că Tiberiu nicicând n'a crezut, că profetul din Nazaret ar putea să-l vindece.

— Atunci de ce m'ai făcut să mai bat atâta drum în cele străinătăți, dacă n'ai avut încredere întrânsul?

— Tu ești singurul meu binevoitor — zise chesarul — de ce nu și-aș fi împlinit o rugare, pe care eram în puțință să și-o împlinesc?

Dar bieteii bătrâne nu i-a căzut bine, că chesarul numai și-a bătut joc de dânsa.

— Vezi, aceasta-i vechea ta viclenie — zise înfierbântată. — Aceasta e ceea ce îmi face mai puțină bucurie din tine.

— Nu trebuie să te mai întorci la mine — zise Tiberiu. — Să fi rămas în munții Sabini!

În clipa dintâi se părea, că se vor certă — ceea ce se întâmplă adeseori între dânsii — dar mânia bătrânei s'a potolit curând. A trecut vremea, când putea să se mai prindă în ceartă cu chesarul. Începu să vorbească mai domolitor cu dânsul. Deși nu se putea răbdă cu totul, să nu-și arete dreptatea.

— Dar omul acela fără îndoială a fost proroc — zise. — L-am văzut. Când ni s'au întâlnit privirile am crezut, că e: zeu. Am fost nebună, că l-am lăsat să moară.

— Bine că a murit! — zise Tiberiu. — A fost un hulitor al chesarului său și un răzvrătit.

Pe Faustina aproape a cuprins-o iarăș mânia.

— Am povestit cu mai mulți prietini de ai lui în Palestina — zise. — Dar n'a fost vinovat de ceace îl pârau.

— Chiar dacă n'a fost vinovat de aceea, totuș n'a fost mai bun, ca oricare altul — zise obosit chesarul. — Este om în lume, care de mii de ori să nu se fi făcut vinovat morții?

Însă aceste cuvinte ale chesarului au înduplecat pe Faustina la ceace până acuma s'a tot îndoit s'o facă.

— Iată încerc, da dacă voi putea să-ți dau un semn despre puterea lui. Pomeneam, că întâlnindu-l i-am șters fața cu marama mea. Cu această maramă pe care o am în mână, uite-o. N'ai dori să o vezi?

Zicând acestea o întinse înaintea chesarului. Și el, aplecându-se, a văzut cum se lămuresc pe maramă liniile palide ale unei fețe omenești.

Bătrâna urmă, într'un glas tremurător de emoție:

— Omul acesta a văzut, că-l iubesc. Nu știu, ce i-a dat putere, să-mi lase pe maramă chipul feței sale? Văzând acest chip, mi se umplu ochii de lacrimi.

Chesarul s'a plecat înainte. Și se uită la chip, care eră ca și când ar fi țesut din sânge, din lacrimi și din umbra întunecată a suferinții. Pe încetul s'a limpezit pe maramă toată înfățișarea feții prorocului, cum s'a apăsă pe țesătura albă. Vedeă pe fruntea lui picurii de sânge, cununa înțepătoare de spini, pletele lipite de sângele închegat și buzele lui cutremurate par'că de clipa morții.

S'a îndoit tot mai mult de spate chesarul deasupra chipului și înfățișarea prorocului se lămurea tot mai bine de pe maramă. Iată, deodată a văzut, că ochii îi strălucesc dintre liniile cenușii, ca și când s'ar aprinde dintrânșii o vieță tainică. Groaznice chinuri se oglindeau întrânșii, și, totodată, atâta sfințenie și demnitate arătau acei ochi, cum nu mai văzuse nicicând înainte.

Întins pe patul său, sorbea cu ochii acest chip chesarul.

— E om acesta? — întrebă încet, lin. — E om?

Apoi iarăș se liniști și se uită la chip. I-au pornit lacrimile din ochi și îi curgeau pe obraji la vale.

— Jelesc moartea ta, o, necunoscutule! — suspină. — Faustino, — strigă apoi — de ce ai lăsat pe acest om să moară?! El ar fi putut să mă vindece!

Și iarăș s'a adâncit în privirea icoanei.

— Omule, — zise după puțină vreme — dacă nu am avut norocul să mă poți vindeca, îmi stă în putere cel puțin să te răzbun. Îmi vor simți greutatea brațului aceia, cari mi te-au răpit.

După acestea iarăș zăcu tăcut multă vreme. Apoi porunci să-l coboare din așternut și căzu în genunchi înaintea icoanei.

— Tu ești omul! — zise. — Nicicând n'am crezut să-mi vadă așa ceva ochii. — Și arată spre sine, spre fața lui schimonosită și spre mâinile-i putrezite. — Eu și toți ceialalți suntem numai sălbătăciuni și monstri. Tu ești omul!

Și atât de adânc și-a plecat capul înaintea chipului, încât atinse pământul.

— Miluește-mă, o, necunoscutule! — se rugă, udând pământul cu lacrimi. — De rămâneai în vieță, singură vederea ta m'ar fi mântuit! — zise.

Biata bătrână s'a înspăimântat de ceace făcea. Ar fi fost mai bine nici să nu-i arate chesarului acel chip — gândi. Dintru început s'a temut, că îl va cuprinde durerea, dacă va ajunge să-l vadă.

Și, desnădăjduită de chinurile chesarului, prinse chipul să i-l ieie de dinainte.

Chesarul își înălță privirea. Și, Doamne, fața i se schimbă. Eră ca înaintea boalei. Se pareă că rădăcina și hrana boalei lui ar fi fost ura de oameni și încunjurarea lor, cari i se cuibăriseră în inimă, încât, în clipa când aceasta i s'a încălzit de dragoste și de milă, a trebuit să încete și boala.

X.

A doua zi împăratul Tiberiu porni la drum trei soli.

Pe unu îl trimise la Roma, poruncind: să cerceteze senatul cum își poartă slujba procuratorul Palestinei. Și dacă se va adevări, că asuprește poporul și judecă la moarte pe nevinovați, să-l scoată din scaun.

Pe altu îl trimise la viierul din munții Sabini și la nevastă-sa, să le mulțamească și să le răsplătească povața bună, și, totodată să le facă știre: cum s'au petrecut toate. Și viierii ascultând toată povestea, au început a plânge.

— Simt, că toată vieța nu-mi iasă din minte, ce s'ar fi întâmplat dacă se întâlneau *acești doi*?

Iar nevasta zise:

— Nu se putea altfel. Și să te gândești numai la întâlnirea lor e prea mult. Bunul Dumnezeu știă, că nu i-ar fi putui purta pământul.

Al treilea crainic s'a dus în Palestina și a adus de-acolo, cu sine, în Caprea, câțiva dintre învățăceii lui Isus, cari începură să propovăduiască acolo învățătura lui Hristos cel răstignit.

Când au ajuns acești apostoli în Caprea, Faustina eră tocmai pe patul morții. Dar a mai îngăduit vremea să fie primită între învățăceii marelui proroc și a putut fi botezată, înainte de a-și da sufletul. Și în botez i-au pus numele Veronica, fiindcă dânsa a avut parte să aducă oamenilor chipul adevărat al Mântuitorului lor.

— sfârșit. —

Colecțiile „Cosinzenii“

de pe anul I, II, și III, se pot comanda dela administrația revistei pentru :: suma de cor. 27.— ::

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă toate trei colecțiile pentru suma de 20 coroane.

Trei cărți literare noi.

1. *Gheorghe Stoica*: „ALTE VREMURI“. Prețul 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi“, ce apare sub auspiciile Asociațiunii, se zugrăvesc înduioșătoare scene într-o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. *Stefan Lázár - Al. Ciura*: „FLOAREA BETULIEI“. Prețul cor. 1:80. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind sfâșietoarea tragedie a femeii Holofern, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dărâmă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovreică: Iudita — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-i taie capul și să-și scape neamul de peire.

3. *Horia P. Petrescu*: „VĂDUVIOARA“. Prețul 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monoloage pe cari diletanții le pot predă cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monoloage un mare gol în literatura noastră dramatică.

*

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „Librăriei S. Bornemisa“ din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 4:80.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa“ în Orăștie. —

	Cor. fil.
Ursu I.: Ștefan-cel-Mare și Turcii	4—
Chiru Nanov: Ochiul Dracului, nuvele	1:50
Sorbul M.: Letopiseșii, dramă istorică în trei acte	2—
Agârbiceanu I.: Arhanghelii, roman din viața rom. ard.	3—
Șăineanu L.: Dicționar universal al limbei române ed. 3.	9—
Iorga: Ce ne învață cariera lui A. Vlaicu	—15
V. Mestugean: Regina Noastră. Note biografice cu prilegiul aniversărei de 70 ani	1—
Rădulescu Niger: Orfanii neamului, roman naționalist	4—
N. Iorga: Studii și documente cu privire la istoria Românilor, vol. XXII.	5—
N. Iorga: Studii și documente cu privire la istoria Românilor, vol. XXIII.	6—
N. Iorga: Corespondența lui Dimitrie Aman	4—
„ Scrisori de boeri	1:75
„ Scrisori domnești	1:50
M. T. Carada: Sfânta Melania cea tânără	—80
I. Secula: Economia de casă înfocmită după mai mulți autori	3—
Goga O. Domnul Notar, dramă în 3 acte din viața ardelenească	2—
A. Vlăhuță, Dreptate, nuvele	2—
G. Coșbuc, Fire de tort. Ediție nouă și adăugită	3—
Sadoveanu: Privești Dobrogene	2—
B. Katargiu: Discursuri parlamentare 1859—1862	2—
Lamartine: Raphael vol. I.	—30
Tailler E.: Dragoste de scriitor sau romanul lui V. Hugo	—30
Maupassant: Strigăt de alarmă, nuvele	—30
Fogazzaro: Povestiri	—30
Cinci scrisori de dragoste ale unei călugărițe	1—
Aradi V., A Ruthén skizmapör	1:50
Simeon Balint, viața și luptele lui în anii 1848—49	1:50
Trecutul Românilor de pe pământul crăiesc	4—
Lungian M. Zile senine, icoane dela țară	1:50
Beza M. Pe drumuri. Din viața Aromânilor	2—
Galagteon G. Biserița din Răzoare, nuvele și schițe	2—
Chirițescu M. Răsaduri, nuvele	2—
Legea electorală. Articolul de lege XIV din 1913	1—
Dr. S. Stanca, Pocăiții	4—
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2—
Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri	2—
Al. Ciura: Amintiri	1:60
I. Dragoslav: Volintirii	1:80
L. Rebreanu: Frământări	1:50
V. Eftimiu: Poemele singurătății	2—
Dr. G. Biedenapp: Ce povestesc eu copilului meu	—80
A. France: Crima lui Sylvestre Bonnard, roman	1:80
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1:80
Sf. Lázár: Floarea Betuliei, roman	1:80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1:60
A. Hamat: Noua lege militară	2—
E. Borgia: Versuri flușurate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1—

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —

S. Bornemisa